

Nr 130

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående reseersättning åt församlingspräster m. m.; given Stockholms slott den 29 mars 1963.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag föreslå riksdagen att

dels antaga härvid fogade förslag till lag om ändring i lagen den 29 juni 1951 (nr 570) angående pastorats deltagande i kostnaderna för församlingsprästernas avlöning (prästlönekostnadslag),

dels ock bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut

BERTIL

Sven af Geijerstam

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framlägges förslag till ändrade grunder för ersättning åt präster och icke-prästvigde tjänstebiträden åt präster för resor i tjänsten. Förslaget grundar sig på en uppdelning av dessa resor i två huvudgrupper. För den ena, som avser det stora antalet kortare rutinresor inom ett pastorat, föreslås införandet av beteckningen *åkning i tjänsten*. Ersättning för sådana resor föreslås utgå efter ett förenklat system på grundval av åkningsjournal, som föres av befattningshavaren. Den andra gruppen resor utgör *tjänsteresor* i egentlig mening och föreslås ersättas i huvudsak enligt bestämmelserna i allmänna resereglementet. Enligt förslaget skall pastoratet svara för kostnaderna för åkning i tjänsten och tjänsteresor inom pastoratet såsom en prästlönekostnad, medan kostnaderna för övriga resor skall bestridas ur kyrkofonden.

Förslag

till

Lag

om ändring i lagen den 29 juni 1951 (nr 570) angående pastorats deltagande i kostnaderna för församlingsprästernas avlöning (prästlönekostnadslag).

Härigenom förordnas, att *dels* rubriken till lagen den 29 juni 1951 angående pastorats deltagande i kostnaderna för församlingsprästernas avlöning (prästlönekostnadslag), *dels* 3 § 1 och 2 mom. samt 4 § nämnda lag¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

Lag angående pastorats deltagande i kostnaderna för församlingsprästernas avlöning (prästlönekostnadslag).

3 §.

1 mom. Pastoratet skall bestrida kostnaderna för följande församlingspräst enligt prästlönereglementet tillkommande avlöningsförmåner, nämligen

1) lön, reseersättning, kallortstillägg, provisoriskt extra tillägg och språktillägg, samt

2) vikariatsersättning, tjänstedubblingsarvode, tjänstgöringstraktamente samt tjänstebostad jämte bränslekostnadsgottgörelse och ersättning för skatt eller allmänna avgifter, som innehavare av prästgård erlagt.

2 mom. Pastoratets utgifter under visst år för avlöningsförmåner som avses i 1 mom. 1) skola ligga till grund för beräkningen av p a s t o -

(Föreslagen lydelse)

Lag angående pastorats deltagande i kostnaderna för församlingsprästernas avlöning m. m. (prästlönekostnadslag).

3 §.

1 mom. Pastoratet skall bestrida kostnaderna för följande avlöningsförmåner, nämligen

1) församlingspräst enligt prästlönereglementet tillkommande lön, kallortstillägg och språktillägg,

2) församlingspräst, vikarie för sådan präst, pastoratsadjunkt och icke-prästvigd tjänstebiträde åt församlingspräst tillkommande ersättning för åkning i tjänsten och tjänsteresa inom pastoratet, samt

3) församlingspräst enligt prästlönereglementet tillkommande vikariatsersättning och tjänstedubblingsarvode.

2 mom. Pastoratets utgifter under visst år för avlöningsförmåner, som avses i 1 mom. 1) och 2) skola ligga till grund för beräkningen av p a s -

¹ Senaste lydelse av 3 § 1 och 2 mom. se 1960:631.

(Nuvarande lydelse)

ratets prästlönekostnad för året. Närmare bestämmelser om hur kostnaden skall beräknas meddelar Konungen.

Kostnaderna för avlöningsförmåner som avses i 1 mom. 2) skola stanna å pastoratet.

4 §.

Ersättning, som församlingspräst har att erlagga för av pastorat tillhandahållen tjänstebostad eller ombesörjd uppvärmning eller belysning därav, tillkommer pastoratet.

(Föreslagen lydelse)

toratets prästlönekostnad för året. Närmare bestämmelser om hur kostnaden skall beräknas meddelar Konungen.

Kostnaderna för avlöningsförmåner som avses i 1 mom. 3) skola stanna å pastoratet.

4 §.

Kostnad för tjänstebostad, som pastoratet enligt prästlöneordningen tillhandahåller församlingspräst, så ock för bränslekostnadsgottgörelse, som prästen äger erhålla, skall bestridas av pastoratet.

Tjänstebostadshyra, som församlingspräst har att erlagga för av pastorat tillhandahållen tjänstebostad, tillkommer pastoratet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1964.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 mars 1963.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING.

Statsrådet af Geijerstam anmäler efter gemensam beredning med cheferna för finans- och civildepartementen *fråga om reseersättning åt församlingspräster m. m.*

1. Inledning

För statsförvaltningen i allmänhet är grundläggande föreskrifter angående resekostnadsersättning och traktamente vid förrättningar i tjänsten meddelade i allmänna resereglementet (Arr) den 21 november 1952, nr 735, med däri sedermera vidtagna ändringar. Däremot gäller ett avvikande ersättningsssystem för huvudparten av de prästerliga befattningshavare på vilka prästlönereglementet (Pr) äger tillämpning. I 29 § 2 mom. Pr anges såsom avlöningsförmån åt präst, som avses i reglementet, ersättning vid förrättning och tjänsteresa enligt vad därom stadgas i Arr eller i särskilda av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter. Sådana har meddelats främst i Kungl. Maj:ts cirkulär den 12 februari 1960. Detta cirkulär har kompletterats den 2 november 1961 med vissa bestämmelser, vilka föranletts av den nya pastoratsindelningen.

Till kyrkoherde och komminister i territoriella pastorat samt vissa kyrkoadjunkter utgår ersättning i första hand med ett schablonmässigt beräknat *fast reseanslag*, maximerat till 500 kr. om året, som prästen äger fritt disponera. Under vissa förutsättningar kan härutöver utgå *tillfälligt reseanslag*, motsvarande skillnaden mellan den sammanlagda ersättning, som skulle ha utgått vid tillämpning av 1929 års allmänna resereglemente, och det fasta reseanslaget. Berättigad till fast reseanslag är innehavare av sådan i pastorat inrättad tjänst, vid vilken omedelbart före ikraftträdandet av Pr den 1 januari 1952 fast reseanslag utgick. Anslaget utgår med samma belopp, som skulle ha tillkommit tjänstinnehavaren, om nämnda bestämmelser alltjämt ägt tillämpning. Från sådant reseanslag skall också i vissa fall bestridas resekostnader för pastorats- och kyrkoadjunkter samt icke-prästvigda tjänstebiträden.

För vissa slag av resor, främst resa för tillträdande av prästs första tjänst eller förordnande efter prästvigningen samt för tillträdande av tjänst eller förordnande på annan ort än den eljest gällande stationeringsorten, utgår reseersättning med tillämpning av 1929 års allmänna resereglemente. Likaledes äger kontraktsprost vid resor, som han i sådan egenskap företager för förrättning i annat pastorat än det, i vilket han innehar eller uppehåller i Pr avsedd tjänst och för vilken ersättning inte utgår enligt särskilt stadgande, åtnjuta resekostnadsersättning och traktamente enligt sistnämnda resereglemente.

Slutligen må nämnas, att bestämmelser om ersättning till stifts- och kontraktsadjunkter för i tjänsten företagna resor är upptagna i cirkulär den 7 september 1961.

Genom beslut den 17 mars 1961 uppdrog Kungl. Maj:t åt särskilt tillkallad sakkunnig¹ att verkställa översyn av bestämmelserna angående resekostnadsersättning och traktamente m. m. åt präster och icke-prästvigde tjänstebiträden åt församlingspräster.

Den sakkunnige, som för sin utredning antog benämningen *1961 års prästreseutredning*, har den 18 januari 1962 framlagt betänkande (stencilerat) angående reseersättning åt präster och icke-prästvigde tjänstebiträden åt församlingspräster m. m.

I betänkandet framlägger prästreseutredningen bl. a. förslag till nytt reseersättningssystem för präster m. fl. ävensom till härav betingade ändringar i prästlönekostnadslagen den 29 juni 1951 och kungörelsen den 25 november 1960 om beräkning av pastorats präst- och kyrkomusikerlönekostnad. Utredningen redovisar i betänkandet vissa från domkapitlen inhämtade uppgifter rörande dels storleken av de anslag, som på grundval av nuvarande system utgått till prästerna till täckande av deras resekostnader under åren 1958—1960, dels prästernas innehav av egen bil och bilens utnyttjande vid förrättningsresorna.

Över betänkandet har yttranden avgivits av kammarkollegiet, statskontoret, riksrevisionsverket, statens lönenämnd, samtliga domkapitel, Svenska pastoratens riksförbund (Pastoratsförbundet) och Sveriges akademikers centralorganisation (SACO).

I ärendet har förekommit överläggningar mellan representanter för ecklesiastik- och civildepartementen samt SACO. Överläggningarna har såvitt gäller i reseersättningssystemet ingående förmånsfrågor lett till överenskommelse den 20 mars 1963, under förbehåll för Kungl. Maj:ts och — i de avseenden detta erfordras — riksdagens godkännande av förslag till reviderat reseersättningssystem.

Jag torde nu få anmäla prästreseutredningens förslag i de delar detsamma är av beskaffenhet att böra underställas riksdagens prövning och faller inom ecklesiastikdepartementets område. Frågan om vidtagande av vissa ändringar i Pr anmäles denna dag av chefen för civildepartementet.

¹ Kanslirådet R. E. Norberg.

2. Frågans tidigare behandling

Spörsmålet om regleringen av prästernas resekostnader har tidigare behandlats i olika utredningar.

Sålunda föreslog 1946 års prästlönekommitté i sitt första betänkande (SOU 1948: 44) en kombination av systemen med reseanslag och reseräkning på så sätt, att resor vid förrättningar, som regleras genom föreskrifter i arbetsordning eller eljest, skulle ersättas genom ett årligt reseanslag, vilket skulle beräknas enligt grunderna i Arr, medan förrättningsresor tillkomna på enskilt initiativ, såsom för vigsel, dop, begravning m. m., eller ingående i prästens fria församlingsvårdande verksamhet skulle ersättas efter räkning, som befattningshavaren avgav.

Vid remissbehandlingen riktades erinringar mot detta förslag — främst att det inte alltid gick att på förhand tillförlitligt beräkna de sammanlagda kostnader, som borde täckas ur reseanslaget — och detta föranledde prästlönekommittén att i sitt slutbetänkande (SOU 1950: 43) föreslå, att reseersättning åt församlingsprästerna skulle, med vissa smärre jämkningar, i samtliga fall utgå efter reseräkning jämlikt föreskrifterna i Arr.

Sedan 1949 års reseersättningskommitté fått i uppdrag att utreda frågan ytterligare, avgav denna kommitté den 13 oktober 1953 ett betänkande (stencilerat), i vilket den ingående behandlade skälen för och emot de olika ersättningsystemen och därvid fann övervägande skäl tala för att systemet med reseanslag borde upphöra och i stället Arr i princip tillämpas beträffande samtliga i Pr avsedda präster samt icke-prästvigda tjänstebiträden åt församlingspräster. Kommittén föreslog emellertid vissa avvikelser från bestämmelserna i Arr, vilka betingades av prästernas särpräglade verksamhet, bl. a. begränsningar i fråga om rätten till traktamente.

Även vid remissbehandlingen av detta förslag gjordes vissa erinringar. Främst påtalades det avsevärda administrativa besvär, som skulle vara förenat med reseräkningar för samtliga ifrågakommande prästerliga förrättningsresor. Reseräkningsgranskningen ansågs nödvändiggöra förstärkning av biträdespersonalen vid domkapitlen. I allmänhet ansågs gällande system vara att föredraga, varvid dock förutsattes att grundbeloppen för fasta reseanslag skulle uppräknas, så att full kompensation erhöles för inträdd penningvärdesminskning.

Stiftskansliutredningen, som i utlåtande över reseersättningskommitténs förslag avstyrkt detsamma, förordade i sitt den 12 december 1958 avgivna betänkande »Stiftskansliernas organisation m. m.» (stencilerat), att frågan om prästerskapets reseersättning borde ordnas på liknande sätt som skett för kyrkomusikerna. För dessa fastställer domkapitlet årligen reseanslag efter förslag av vederbörande kyrkoråd.

Stiftskansliutredningens förslag mötte emellertid vid remissbehandlingen gensägelser från nästan samtliga remissinstanser. Som huvudinvändning anfördes, att till skillnad från kyrkomusikernas resor är prästernas resor svåra att på förhand beräkna. Det ansågs också olämpligt att tillägga kyrkoråden den före-

slagna befogenheten i fråga om prästernas resor. I remissyttrandena förordades i stället antingen att hittillsvarande system bibehölls eller att övergång skedde till ett system med reseräkningar.

3. Prästreseutredningens förslag

Efter en återblick på den tidigare diskussionen konstaterar utredningen, att opinionen hittills varit starkt splittrad i frågan om prästernas reseersättning. I diskussionen har man i huvudsak utgått ifrån att valet måste stå mellan två inbördes helt olikartade system, nämligen att i en eller annan form behålla nuvarande ordning med schablonmässigt beräknade fasta reseanslag — kompletterade i mån av behov med tillfälliga reseanslag, som beräknas i nära anslutning till de faktiska merkostnaderna — eller också att övergå till det för statsförvaltningen i allmänhet gällande systemet med individuella reseräkningar enligt huvudgrunderna i Arr. Vid sin översyn av ersättningsbestämmelserna har utredningen funnit sig böra upptaga frågan till ny och förutsättningslös prövning.

Systemet med fasta reseanslag har av sina förespråkare ansetts främja en önskvärd frihet och elasticitet i församlingsarbetet. Vidare har understrukits, att systemet på ett rimligt sätt begränsar myndigheternas kontrollarbete och är det från administrativ synpunkt minst omständliga. Med den omfattning de tillfälliga reseanslagen numera erhållit — de utgjorde år 1960 omkring 55 % av de totala reseanslagen — ifrågasätter dock utredningen om domkapitlens arbete med att granska ansökningar om sådant anslag blir stort mindre betungande än om granskningen skulle avse reseräkningar i vanlig bemärkelse.

De som föredrar det nuvarande systemet har förordat, att de fasta reseanslagen uppräknas för att nå en bättre anpassning till dagens penningvärde. Därigenom skulle, har man antagit, behovet av tillfälliga reseanslag avsevärt nedbringas. Ett närmare studium av detaljuppgifter som inhämtats rörande anslagens storlek för de olika pastoraten visar enligt utredningen bl. a., att enbart en uppräkning av de fasta reseanslagen inte löser problemet. Sålunda skulle en schablonmässig höjning av de fasta reseanslagen med 100 % för Lunds stifts vidkommande ge till sannolikt resultat överkompensation i mer än halva antalet fall, medan återstoden alltjämt skulle bli underkompenserad.

Utredningen har vidare undersökt, i vilken omfattning prästerna numera vid fullgörandet av sina förrättningar begagnar egen bil, och i vad mån det kan sägas ligga i det allmännas intresse att underlätta detta genom att vid reseersättningens bestämmande inte kräva kostnadsjämförelse med annat färdmedel vid varje särskild resa, något som hittills vållat betydande extra besvär vid prövning av framställningar om ersättning, som inte täckes av de fasta reseanslagen. De av utredningen inhämtade uppgifterna avseende åren 1958—1960 visar en fortgående starkt markerad ökning av bilinnehavet. Enligt utredningen torde bilen otvivelaktigt vara det lämpligaste färdmedlet för flertalet kortare

resor, särskilt i betraktande av de möjligheter den erbjuder till tidsbesparing och smidigare anpassning av resorna. Att denna uppfattning delas av prästerna själva visar inte minst den omständigheten, att drygt tre fjärdedelar av församlingsprästerna begagnar egen bil vid förrättningar.

Utredningen erinrar om att församlingsprästernas avlöningsförmåner numera regleras i huvudsaklig överensstämmelse med de principer, som vunnit tillämpning inom statsförvaltningen, varför ett system med särskilda reseanslag enligt hittillsvarande beräkningsgrunder inte längre bör tillämpas. Å andra sidan föranleder de prästerliga förrättningarna ett stort antal rutinresor inom tjänstgöringsområdet, vilka i många avseenden skiljer sig från tjänsteresor i vedertagen bemärkelse, t. ex. resor mellan bostaden och gudstjänstlokal eller pastorsexpedition och kortare resor, som sammanhänger med prästens församlingsvårdande verksamhet. Med hänsyn till att de korta rutinresorna utgör huvudparten av de prästerliga förrättningsresorna bör, enligt utredningens uppfattning, likformighetskravet inte drivas längre än som kan ske utan att kravet på administrativ enkelhet åsidosättes. Ett system med reseräkningar för samtliga resor skulle välla ett inte oväsentligt merarbete och nödvändiggöra personalförstärkning vid domkapitlen.

Vid utarbetandet av nya ersättningsregler finner utredningen det i stället lämpligt att ta fasta på att prästernas förrättningsresor är av två huvudslag: korta rutinresor inom tjänstgöringsområdet och tjänsteresor i egentlig mening.

En godtagbar indelningsgrund med hänsyn till prästernas tjänstgöringsförhållanden skulle då vara att skilja mellan, å ena sidan, på visst sätt tids- och avståndsmässigt begränsade resor inom eget pastorat samt, å andra sidan, längre resor inom pastoratet och resor utom pastoratet. Utredningen föreslår, att förstnämnda slag av resor ersättes enligt särskilda administrativt enkla regler, medan ersättning för de längre resorna skulle utgå enligt huvudgrunderna i Arr och sålunda kräva ingivande av reseräkning i vanlig ordning. Efter förebild av ett inom utrikesförvaltningen tillämpat system förordar utredningen att ett institut, *åkning i tjänsten*, kommer till användning vid reglerandet av reseersättningen för församlingsprästerna och deras icke-prästvigda tjänstebiträden vid förstnämnda slag av resor.

Ur ett för pastoratet bestämt åkningsanslag skulle församlingsprästerna, dvs. domprostar, kyrkoherdar, komministrar och kyrkoadjunkter, ävensom pastoratsadjunkter och icke-prästvigda tjänstebiträden åt församlingspräster äga utfå ersättning för styrkta, av kyrkoherden attesterade resekostnader för åkning mellan tjänstestället och förrättningsstället. Utredningen uppställer såsom förutsättning härför, att fråga är om förrättning under en dag inom tjänstgöringsområdet, att resan begränsas av en omkrets med 3 miles radie, räknat från tjänstestället, samt att avståndet mellan tjänstestället och förrättningsstället överstiger 2 kilometer. Kortare resor bör inte minst av kostnadsskäl undantagas från åkningsersättning. Vid åkning i tjänsten skall förrättningsmannen inte vara berättigad uppbara traktamente.

Befattningshavare, som är berättigad till åkningsersättning, skall vara skyldig föra *åkningsjournal* enligt fastställt formulär. Någon kostnadsjämförelse med annat färdmedel skall ej förekomma såvitt gäller resor med egen bil och skall i allmänhet ej heller krävas vid andra resor. Genom kyrkoherdens attest vitsordas, att åkningen skett i tjänsten samt att resan anordnats på lämpligt sätt. Utredningen har övervägt, huruvida särskild attest borde fordras även för kyrkoherdens resor, t. ex. av kontraktsprosten. Av praktiska skäl finner utredningen en sådan omgång böra undvikas; kontraktsprostens attestering måste förutsättas bli till övervägande grad rent formell. Genom att i stället föreskriva, att kopior av åkningsjournalerna skall insändas till domkapitlet, öppnas enligt utredningen möjlighet att genom stickprovskontroll konstatera, hur kyrkoherden disponerat åkningsanslaget.

Utredningen föreslår, att det skall ankomma på domkapitlet att i egenskap av överordnad förvaltningsmyndighet öva tillsyn över reseverksamheten. Därvid skulle inte krävas någon ingående detaljgranskning av samtliga åkningsjournaler, utan det skulle vara tillfyllest med närmare granskning i sådana fall, då t. ex. pastoratets åkningskostnader företer kraftiga avvikelser i jämförelse med tidigare år eller utgifterna mera avsevärt överstiger kostnaderna inom jämförbara pastorat. Skall man nå den administrativa förenkling, som är ett av huvudsyftena med det föreslagna systemet, får man enligt utredningen vara beredd att på rimligt sätt begränsa kontrollapparaten. Enligt utredningens mening erbjuder för övrigt den nuvarande ordningen med fasta reseanslag långt mindre möjligheter att kontrollera hur reseverksamheten bedrivs.

Uppstår i samband med kyrkoherdens attestering delade meningar om det befogade i en förrättning, bör enligt utredningen frågan få hänskjutas till domkapitlet för prövning och beslut.

De föreslagna normerna beträffande åkning i tjänsten avses skola gälla för präster och icke-prästvigda tjänstebiträden inom territoriella församlingar. För stifts- och kontraktsadjunkter samt kyrkoherden för samer, vilkas tjänstgöringsområden inte begränsas till pastoratet, föreslås i stället gälla vad i det följande sägs om tjänsteresor. Detsamma gäller kontraktsprostar vid resor i denna deras egenskap mellan olika pastorat.

De införskaffade uppgifterna rörande fasta och tillfälliga reseanslag ger enligt utredningens uppfattning vid handen, att inom åtskilliga stadsförsamlingar, bl. a. de större städernas innerstadsförsamlingar, prästernas reseersättning huvudsakligen utgått i form av fasta reseanslag, medan tillfälliga reseanslag endast undantagsvis förekommit. Utredningen anser det praktiskt, att man för kortare stadsresor beviljar en summariskt beräknad, årlig engångsersättning utan att kräva specificerad redovisning för varje särskild resa. Utredningen föreslår därför, att domkapitlet i fråga om kyrkoherdar, kommunistrar och kyrkoadjunkter i vissa stadsförsamlingar skall kunna bestämma, att ersättning för åkning i tjänsten får utgå med ett *fast årligt anslag*, som prästen får disponera utan redovisning för varje särskild resa. Därmed bortfaller samtidigt rätten till er-

sättning för åkning i tjänsten enligt nyssnämnda huvudgrunder. Utredningen finner ett belopp av 360 kr. vara en lämpligt avvägd ersättning.

De förrättningsresor, vilka inte faller under begreppet åkning i tjänsten, benämnes i utredningens förslag *tjänsteresor*. För dessa resor bör huvudgrunderna i Arr tillämpas med viss begränsning av rätten till traktamente vid endagsförrättning.

Enligt gällande bestämmelser har pastoratet att bestrida kostnaderna för de fasta och tillfälliga reseanslag, som tillerkänts församlingsprästerna inom pastoratet. Däremot utgår som regel ersättning ur kyrkofonden för resor, som präst i anledning av tjänstgöring utom hemortspastoratet har att företaga till annat pastorat. Detsamma gäller beträffande stifts- och kontraktsadjunkter samt kyrkoherden för samer. Principen är alltså, att varje pastorat skall svara för kostnader för resor inom pastoratet, medan ur kyrkofonden bestrides resekostnader, som hänför sig till olika pastorat eller större kyrklig förvaltningsenhet än pastorat. Denna uppdelning har emellertid visat sig medföra administrativa svårigheter, bl. a. emedan resekostnader för pastoratsadjunkt, kyrkoadjunkt eller icke-prästvigat tjänstebiträde i vissa fall skall bestridas ur ordinarie församlingsprästs reseanslag. Präst kan sålunda vara berättigad till tillfälligt reseanslag av skilda pastorat och har då att inge särskild ansökning beträffande varje sådant anslag.

I syfte att åstadkomma administrativa förenklingar föreslår utredningen, med utgångspunkt i sin uppdelning av de kyrkliga förrättningsresorna, att kostnader för åkning i tjänsten skall bestridas av pastoratet, medan tjänsteresor i egentlig mening skall ersättas ur kyrkofonden. Därigenom skulle en klar gräns dragas. En sådan ordning kan sägas gynna glesbygdspastorat, där de långa avstånden föranleder ett förhållandevis stort antal tjänsteresor även inom pastoratet. Om pastoratet skulle svara för kostnaderna för sådana resor, lär dock enligt utredningen den slutliga kostnaden i alla fall komma att belasta kyrkofonden, då här ifrågakommande pastorat praktiskt taget utan undantag torde uppbära tillskott ur fonden. Utredningen är emellertid medveten om att vissa svårigheter kan uppkomma för de nämnda pastoraten att beräkna medelsbehovet för åkning i tjänsten, om de resor som sträcker sig utanför 3-milsgränsen skall bekostas i annan ordning.

Utredningen föreslår att Kungl. Maj:t skall fastställa det belopp, vartill åkningskostnaderna högst får uppgå för varje särskilt stift, en *stiftsram*. Inom den sålunda fastställda kostnadsramen skulle det sedan ankomma på domkapitlet att besluta om beloppets fördelning mellan pastoraten, varvid det bör reservera visst belopp för oförutsedda merkostnader. Stiftsramarna föreslås grunda sig på summariska beräkningar av medelsbehovet för varje pastorat, vilka verkställas av kyrkoherdarna i samråd med övriga församlingspräster och därefter granskas och sammanställs av domkapitlet.

Utredningen framhåller, att man vid övergången till det nya systemet har att räkna med åtskilliga osäkra faktorer, vilka till en början försvårar uppgörandet av tillförlitliga kostnadskalkyler. Sedan någon tids erfarenhet vunnits torde dock dessa svårigheter successivt minska och kostnadsberäkningarna bli säkrare. Den nya ordningen medför enligt utredningen den fördelen, att man fortlöpande kan följa kostnadsutvecklingen och vidtaga de dispositioner, som denna kan föranleda. Utredningen understryker emellertid, att den bättre överblick och de ökade kontrollmöjligheter över reseverksamheten, som förslaget bedömes erbjuda, givetvis inte får medföra inskränkningar i sådana resor, som fordras för prästtjänstens behöriga utövande.

Uppskattningsvis räknar utredningen med en ökning av nuvarande kostnader för resor med omkring 10 %.

4. Remissyttranden

Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget huvudgrunder. *Domkapitlen i Uppsala* och *Skara* förordar dock, att nuvarande ersättningssystem behålles, medan *domkapitlet i Västerås*, *Pastoratsförbundet* och *SACO* förordar, att Arr tilllämpas. *Statens lönenämnd* anser, att bestämmelserna bör utformas i huvudsaklig överensstämmelse med det förslag, som framlades av 1949 års reseersättningskommitté.

Kammarkollegiet finner det framlagda förslaget innebära en avsevärd förenkling i jämförelse med en tillämpning av Arr och samtidigt eliminera möjligheten för prästerna att göra besparingar på det belopp, som är avsett för deras resor. *Statskontoret* anser det vara av synnerlig vikt, att det system, som skall tilllämpas, är administrativt enkelt och medger ersättning till förrättningsmännen efter likformiga grunder. Från dessa synpunkter finner ämbetsverket utredningsförslaget innebära beaktansvärda fördelar. *Riksrevisionsverket* har intet att erinra mot utredningens förslag.

I fråga om förslagens särskilda detaljer har erinringar i olika hänseenden framförts av remissinstanserna. Sålunda har *domkapitlen i Härnösand* och *Luleå* funnit den föreslagna 3-milsgränsen för åkning i tjänsten väl snäv. För *Luleå* stifts vidkommande skulle resultatet bli, att för mer än hälften av pastoraten större eller mindre delar kom att ligga utanför 3-milsgränsen. Även *statskontoret* har funnit 3-milsgränsen inge viss tvekan och föreslår, att åkning i tjänsten skall omfatta alla resor inom pastoratet, varvid dock traktamente skall utgå, då resan företages utanför 3-milsgränsen och förrättningen varar mer än 6 timmar.

Kammarkollegiet anser, att även kostnader för sådana resor inom pastoratet, som inte är att hänföra till åkning i tjänsten bör gäldas av pastoratet.

Kritik har även riktats mot införandet av särskilda kostnadsramar för prästernas åkning i tjänsten. *Domkapitlet i Uppsala* finner en sådan ordning principiellt oriktig, då den kan verka hämmande på prästens initiativ och ytterst

inverka menligt på församlingsvärderna. Liknande synpunkter framföres av *domkapitlen i Skara, Strängnäs och Lund* samt *Pastoratsförbundet*. Andra domkapitel motsätter sig visserligen inte förslaget om särskilda stiftsramar, men understryker vikten av att kostnadsramarna inte tillmätas snävt (*Växjö, Göteborg, Härnösand, Luleå och Visby*), en synpunkt som också delas av *kammarkollegiet*.

Frågan om kyrkoherdes skyldighet att öva uppsikt över reseverksamheten har berörts i flera remissyttranden. *Domkapitlet i Härnösand* understryker, att det faktum, att kyrkoherden är chef för prästerna i pastoratet, mer än nu är fallet bör ingå i det allmänna medvetandet hos prästerna, och att detta främjas bl. a. genom kyrkoherdens medverkan vid de prästerliga förrättningarnas planering, vari attesteringskyldigheten ingår som ett led. *Domkapitlet i Linköping* anser, att kontrollen över församlingsprästernas resor med fördel och utan olägenhet kan uppdragas åt kyrkoherden, som har de bästa förutsättningarna att i varje särskilt fall bedöma, om resan varit befogad. *Domkapitlet i Växjö* finner det värdefullt, att kyrkoherdarna, som väl känner sina pastorat, anförtros bestyret med prästresorna, en omständighet som visserligen måste medföra extra besvär för dem, men framför allt bör kunna verka i stimulerande riktning, eftersom de enligt det nya systemet själva kan på ett aktivt sätt bidra till att skapa så goda resebetingelser som möjligt för församlingsprästerna. *Domkapitlen i Uppsala, Skara, Västerås och Göteborg* uttalar däremot farhågor för att kyrkoherdens attesteringskyldighet kan medföra personliga konflikter och irritation. Sistnämnda domkapitel anser det vara ett viktigt kyrkligt önskemål, att de prästerliga befattningarna av olika kategorier med hänsyn till prästkallets särskilda karaktär betraktas som likställda, där inte en ställning som överordnad och underordnad av särskilda skäl är sakligt ofrånkomlig. Prästen bör därför insända räkningarna direkt till domkapitlet. *Domkapitlet i Lund* föreslår å sin sida, att kyrkorådet efter granskning utbetalar ersättningarna för åkning i tjänsten. I de tjänstgöringsföreskrifter för prästerna, som domkapitlet har att utfärda för varje pastorat, är prästernas arbetsuppgifter angivna. Det torde därför knappast vara att befara, att osäkerhet kan uppstå vilka resor, som räknas såsom åkning i tjänsten och som sålunda skall ersättas. *Kammarkollegiet* finner väl, att kyrkoherden bör ha ansvar för en sådan allmän planläggning av prästernas resor, att det för resorna avsedda beloppet kommer att räcka och att beloppet blir rättvist fördelat mellan prästerna. För att inte denna kyrkoherdens kontrollverksamhet skall leda till irritation och konflikter mellan prästerna, synes det dock bättre att för varje församlingspräst bestämmas visst belopp för åkning i tjänsten. Kyrkoherdens uppgift blir endast att lämna attest på varje särskild resa. *Statens lönenämnd*, som vill göra reseräkningssystemet tillämpligt på samtliga prästerliga förrättningsresor, föreslår att granskningen av reseräkningarna anförtros pastoratet, sedan kyrkoherden bedömt och attesterat att förrättningarna ägt rum i behörig ordning. *SACO* förklarar sig inte kunna godtaga kyrkoherdens attesteringskyldighet och föreslår i stället, att kontraktsprosten skall attestera församlingsprästs reseräkningar och domkapitlet kon-

traktsprostens reseräkningar. Utredningens förslag skulle på denna punkt även tyra den självständighet i verksamheten för komministrar och adjunkter som enligt organisationens mening icke endast är hävdvunnen utan också sakligt ofrånkomlig.

Vissa erinringar har gjorts i fråga om utredningens förslag till ändrad lydelse av prästlönekostnadslagen. Enligt *domkapitlet i Lund* bör pastoratet också bestrida kostnaderna för vikaries för församlingspräst och pastoratsadjunkt åkning i tjänsten. Då lagen i visst hänseende skall tillämpas även beträffande pastoratsadjunkt och icke-prästvigt tjänstebitråde, finner *kammarkollegiet* lagens rubrik böra ändras.

5. Föredraganden

Frågan om prästernas reseersättningar har under de senaste årtiondena behandlats i ett flertal utredningar. Genom dessa har frågan blivit utförligt belyst och den förda diskussionen synes nu ge tillräckligt underlag för ett ställningstagande.

Redan i propositionen 1951: 156 angående löne- och pensionsreglering för präster m. m. uttalade föredragande statsrådet, att nuvarande system med särskilda reseanslag åt församlingsprästerna var behäftat med påtagliga brister både av teknisk art och från rättvisesynpunkt. Med den fortskridande förändring av kostnadsfördelningen mellan de fasta och tillfälliga anslagen, som kunnat iakttagas sedan dess, kan systemet med årliga reseanslag inte längre anses fungera tillfredsställande. Prästreutredningen visar också, att enbart en höjning av de fasta reseanslagen inte löser problemet.

Å andra sidan har förslag om en generell tillämpning av Arr på de prästerliga förrättningsresorna väckt en enligt min mening berättigad kritik med hänsyn till ökat administrativt besvär bl. a. med granskning av reseräkningar för ett mycket stort antal kortare resor inom pastoratet.

Det av prästreutredningen föreslagna systemet kan sägas i princip utgå ifrån att Arr borde vara tillämpligt för prästerna liksom för andra befattningshavare, för vilka statliga avlöningsreglementen gäller. Men det tar samtidigt hänsyn till de i församlingarna tjänstgörande prästernas speciella arbetsförhållanden med dagliga korta rutinresor inom stationeringsorten eller dess närmaste omgivning. För att förenkla kontrollen och utbetalningen av ersättning för denna senare grupp av resor föreslår utredningen, att ett nytt begrepp, kallat åkning i tjänsten, införes. Detta innebär att över sådana, på visst sätt begränsade resor föres en åkningsjournal, vilken kan läggas till grund för utbetalningsbeslut. Övriga resor skulle betecknas som tjänsteresor och ersättas i huvudsak enligt bestämmelserna i Arr.

Prästreutredningens förslag har fått ett övervägande gynnsamt mottagande hos flertalet hörda myndigheter, däribland kammarkollegiet, statskontoret och tio domkapitel. Utredningsförslaget synes mig erbjuda en praktisk lösning av

förevarande problem. När domkapitlens befattning med tillfälliga reseanslag upphör, kan vidare deras arbetsbörda väntas minska på ett sätt som svarar mot grundtanken i 1960 års reform av stiftskansliernas organisation. Till följd av det anförda anser jag mig kunna i allt väsentligt ansluta mig till utredningsförslaget. Jag förordar således, att prästernas resekostnader ersättes i huvudsak enligt de av prästreseutredningen föreslagna grunderna. Till vissa avvikelser från utredningens förslag återkommer jag i det följande.

När det gäller avgränsningen av de resor, som skall hänföras till *åkning i tjänsten*, har utredningen föreslagit, att resorna inte får vara längre än 3 mil från tjänstestället, vilket som regel är prästens bostad. Denna gränsdragning har kritiserats vid remissbehandlingen. Särskilt för de vidsträckta norrlandspastoraten har den angivna gränsen ansetts för snäv. Eftersom pastoratet i princip utgör församlingsprästs verksamhetsområde, finner jag inte anledning föreligga att begreppet åkning i tjänsten begränsas på annat sätt än att resan skall avse en inom pastoratet gjord förrättning, vilken varat högst 8 timmar, restiden inräknad. I enlighet med utredningens förslag bör vidare — efter domkapitlets medgivande — med sådan resa kunna likställas resor till och från ålderdomshem, krematorium och begravningsplats utom pastoratet, dit en del av församlingsprästens normala arbete är förlagt. Som exempel kan jag nämna det fall att begravningsplatsen i en större stad ligger inom annat pastorat i staden. För resa, som inte överstiger 2 kilometer, bör ersättning inte utgå.

Jag anser mig böra tillstyrka utredningens förslag, att präst vid åkning i tjänsten skall äga att utan kostnadsjämförelse begagna sig av egen bil. Särskilt för prästerna på landsbygden utgör bilen ett värdefullt hjälpmedel i församlingsvården. Befrielsen från kostnadsjämförelse fritar givetvis inte prästen från skyldighet att pröva, om bilen i det aktuella fallet är det lämpligaste färdmedlet med hänsyn till tidsvinst och andra omständigheter. I vissa fall kan det av praktiska skäl vara lämpligare att för korta resor begagna buss eller annat allmänt trafikmedel.

Såsom en ytterligare förenkling av systemet har utredningen tänkt sig möjligheten att åkningsersättning till församlingsprästerna i vissa stadspastorat skall, enligt domkapitlets bestämmande, kunna utgå med ett *fast årligt anslag*, som får disponeras utan redovisningsskyldighet för varje enskild resa. En sådan ersättningsform synes lämplig i synnerhet på orter med allmänna lokala trafikmedel. Anslagsbeloppet torde kunna fastställas bl. a. med hänsyn till tillämpliga taxor i sådan trafik. Möjligheten att lämna årligt anslag bör emellertid enligt min mening ges en vidare användning än utredningen föreslagit och kunna tillämpas på församlingspräst eller pastoratsadjunkt i stad eller annan tätort. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att med beaktande av det allmänna kostnadsläget fastställa belopp med vilket sådant åkningsanslag högst får utgå.

Prästreseutredningen har vidare föreslagit att, för att hålla kostnaderna för åkning i tjänsten inom behöriga gränser, Kungl. Maj:t skulle fastställa ett belopp för varje särskilt stift, vartill ifrågakvarande kostnader högst får uppgå. Inom

denna kostnadsram skulle domkapitlet fördela beloppet på de olika pastoraten, sedan visst belopp reserverats för oförutsedda merkostnader. Mot detta förslag har allvarliga invändningar gjorts i yttranden från vissa domkapitel, som uttryckt farhågor för att en sådan ordning kunde inverka menligt på församlingsvården. Andra domkapitel, vilka ansett sig kunna godtaga principen, har understrukit vikten av att ramarna inte göres snäva.

Jag vill erinra om att någon motsvarande begränsning av församlingsprästernas rätt att genom tillfälliga reseanslag få ersättning för resor i pastoratet inte föreligger vid nuvarande system. Införandet av dylika ramar skulle således innebära en principiell nyhet. Det torde vidare medföra ganska omfattande arbete att på förhand någorlunda tillförlitligt beräkna de belopp som i de enskilda pastoraten — och på grundval därav i stiftens i deras helhet — kan åtgå för hithörande resor. Den lättnad i domkapitlens arbetsåligganden, som skulle vinnas genom bortfallet av bestyren med de tillfälliga reseanslagen, skulle motverkas av de nya uppgifter som beräkningarna av »stiftsramarnas» storlek samt fördelningen av rambeloppen och justeringar därav under löpande år skulle innebära. I pastorat med flera präster kan det också visa sig svårt att överblicka reseverksamheten och planlägga den så att anslagsbeloppet räcker och kan fördelas rättvist mellan prästerna. Denna svårighet har föranlett kammarkollegiet att föreslå, att ett särskilt belopp bestämmas för varje församlingspräst. Därmed skulle man emellertid i det närmaste vara tillbaka till ett system med fasta reseanslag, som liknar det nuvarande och knappast leder till den önskvärda förenklingen. Då slutligen de föreslagna ramarna måste göras så vida, att man inte löper risk att begränsa församlingsprästernas själavårdande verksamhet, synes de inte fylla en så väsentlig uppgift, att värdet därav uppväger det administrativa merarbete som de kommer att förorsaka. Med hänsyn till det sagda anser jag mig inte böra förorda utredningens förslag i fråga om särskilda rambelopp för åkning i tjänsten.

I detta sammanhang vill jag understryka, att prästernas resor i tjänsten begränsas av de för tjänsten gällande föreskrifterna eller särskilt meddelade beslut. Vid den granskning av åkningsjournalen som, enligt vad jag i det följande kommer att föreslå, skall ligga till grund för utbetalningsbeslut, kommer att prövas, huruvida resa skett i överensstämmelse därmed. Man torde vidare kunna räkna med, att pastoratens kyrkoråd vid uppgörande av utgiftsstat har sin uppmärksamhet riktad på resekostnadernas utveckling och påtalar, om i något fall reseanslagen synes bli missbrukade.

Resor, som inte kan hänföras till åkning i tjänsten, skall enligt utredningens förslag utgöra *tjänsteresor* i egentlig mening och föreslås i princip ersättas enligt bestämmelserna i Arr.

När det gäller frågan, vilka förrättningar utanför pastoratet som skall anses höra till tjänsten, kan viss tveksamhet råda, eftersom en närmare precisering saknas av prästs tjänsteåligganden i sådant avseende. Det synes mig inte heller

lämpligt att i bestämmelser, som avser resekostnadsersättning, närmare reglera denna fråga. Vissa allmänna riktlinjer torde emellertid kunna anges till ledning för domkapitlens prövning av ersättningsanspråk för tjänsteresa. Jag vill erinra om att riksdagen med bifall till propositionen 1952: 102 godkänt, att kostnader för tjänsteresor i vissa speciella fall får bestridas ur kyrkofonden, exempelvis då församlingspräst på anmodan inställt sig hos biskopen eller domkapitlet för dryftande av angelägenhet, som inte direkt rör det egna pastoratet, eller då präst kallats att hålla gudstjänst vid häradsrätt eller hovrätt. Sådana resor bör givetvis betraktas som tjänsteresor. Såväl 1946 års prästlönekommitté (SOU 1950: 43, s. 149) som 1949 års reseersättningskommitté har försökt att kartlägga de resor utanför pastoratet, som är att betrakta som tjänsteresor. Såsom sådana bör anses resor som präst företar till mantalsskrivningsförrättning, för val av biskop, kyrkomötesombud eller prästerlig ledamot i domkapitel och vid kallelse till sammanträde med biskop eller domkapitel för handläggning av visst ärende. Jag är, med hänsyn till grunderna för den fastställda pastoratsregleringen, mera tveksam, om präst skall äga utan vidare företaga tjänsteresa för att meddela själavård åt församlingsbo, som intagits på sjukhus eller ålderdomshem, fångvårdsanstalt eller motsvarande inrättning inom annat pastorat. Om situationen inte är sådan, att åkning i tjänsten enligt vad jag tidigare anfört är medgiven för ändamålet, bör tjänsteresa kunna förekomma endast efter särskilt medgivande av domkapitlet. Resor till sammankomster med kontraktets präster eller organisationer av olika slag bör inte anses såsom tjänsteresor. Likaså torde deltagande i prästmöte för andra än de därför utsedda funktionärerna eller i konferenser och studiedagar endast efter särskilt medgivande av Kungl. Maj:t böra berättiga till ersättning för tjänsteresa. I anslutning härtill torde vidare en något strängare bedömning vara motiverad, när det gäller ersättningsanspråk för resor för att assistera vid prästvigning, kyrkoherdeinstallation och invigningsförrättningar av olika slag, där vederbörandes medverkan stundom grundar sig mera på personliga förhållanden än på hans tjänstnehav.

Beträffande stifts- och kontraktsadjunkterna samt kyrkoherden för samer utgår reseersättning ur kyrkofonden enligt vissa närmare bestämmelser inom ramen för ett av Kungl. Maj:t för varje domkapitel fastställt årligt belopp. Vid en övergång enligt prästreseutredningens förslag till tillämpning av Arr på dessa befattningshavare bör denna begränsning av möjligheten att företaga resor i tjänsten bortfalla. Det ankommer på domkapitlet att vaka över att dessa prästers reseverksamhet även framgent planlägges på ändamålsenligt sätt.

Jag övergår här efter till frågan om fördelningen mellan pastoraten och kyrkofonden av kostnaderna för prästernas resor och erinrar därvid om att kostnaderna för församlingsprästernas fasta och tillfälliga reseanslag nu bestrides av pastoratet. Kostnaderna ingår emellertid i pastoratets prästlönekostnader vid den avräkning mellan pastoraten och kyrkofonden, som ligger till grund för

bedömningen av pastoratens rätt till tillskott ur fonden. Prästresoutredningen har föreslagit en sådan fördelning av resekostnaderna, att ersättning för åkning i tjänsten — med den avgränsning utredningen givit åt detta begrepp — skulle utbetalas av pastoratet med bibehållen rätt till avräkning mellan pastoratet och kyrkofonden, medan alla tjänsteresor skulle ersättas ur kyrkofonden. Att utredningens förslag skulle komma att gynna de vidsträcktare norrlandspastoraten anses i detta sammanhang sakna betydelse, eftersom dessa enligt utredningen praktiskt taget utan undantag torde vara berättigade till tillskott ur kyrkofonden och denna således under alla förhållanden får bära kostnaden.

Uppdelningen av prästernas resor i tjänsten i två huvudgrupper — åkning i tjänsten och tjänsteresor i egentlig mening — syftar till att skapa ett enkelt redovisningsförfarande beträffande förstnämnda mera omfattande grupp av resor. Jag tvekar emellertid om lämpligheten att lägga denna uppdelning till grund för ett avgörande av frågan vem som skall bestrida kostnaderna för resorna. Liksom hittills bör pastoratet svara för sina prästlönekostnader, och hit torde då få räknas alla kostnader för prästernas resor i tjänsten inom pastoratet. Att dessa resekostnader redovisas på olika sätt — dels i åkningsjournal, dels i enstaka fall genom reseräkningar — bör inte hindra, att utbetalningen av den i vederbörlig ordning fastställda reseersättningen skall göras av pastoratet. Enligt den kostnadsfördelning, som jag således vill förorda, skall kyrkofonden i fråga om församlingspräster och pastoratsadjunkter svara endast för resa som sträcker sig utanför pastoratet och inte får räknas som åkning i tjänsten. Emellertid bör i sådant fall för enkelhetens skull kostnaderna för resan i dess helhet falla på fonden, även om i samband med resan förekommit förrättning inom pastoratet.

Ett särskilt problem uppställer sig i detta sammanhang beträffande pastoratsadjunkterna och andra, som av domkapitlet kan förordnas till vikarier på församlingsprästtjänst — lärare eller pensionerade präster. I enlighet med riksdagens beslut i anledning av propositionen 1960:101 avlönas dessa direkt från kyrkofonden. Deras resekostnader inom pastoratet ersättes emellertid från den ordinarie församlingsprästens reseanslag. Samma principer gäller beträffande arvoden och reseersättningar åt icke-prästvigda tjänstebiträden åt präster.

Prästresoutredningen har förutsatt, att sådana präster och tjänstebiträden skall få ersättning enligt huvudgrunderna i utredningens förslag, dvs. av pastoratet vid åkning i tjänsten och eljest ur kyrkofonden. Mot utredningens förslag i denna del har ingen erinran gjorts. Att kyrkofonden svarar för avlöningen åt denna personal är motiverat av praktiska skäl, eftersom deras tjänstgöring ofta omfattar mera än ett pastorat. Löneuträkningen förenklas därför med nuvarande förfarande. Detta förhållande bör emellertid enligt min uppfattning inte föranleda, att resekostnaderna vid förrättning inom ett pastorat inte — i likhet med vad som för närvarande gäller och utredningen föreslagit — skall bestridas av pastoratet. Resekostnaderna för denna personal bör få upptagas bland de pastoratets prästlönekostnader som är avräkningsbara med kyrkofonden.

Ersättning för åkning i tjänsten skall enligt utredningens förslag utanordnas efter attest av kyrkoherden, som således har att granska åkningsjournalerna för övriga i pastoratet anställda präster. Vid tvist rörande ersättning för viss resa skall frågan hänskjutas till domkapitlet. Genom föreskrift att kopior av åkningsjournalerna skall insändas till domkapitlet vill utredningen bereda detta en möjlighet att genom stickprov granska kyrkoherdens åkning i tjänsten. Räkning å tjänsteresa föreslås skola efter attest av kyrkoherden insändas till domkapitlet för granskning.

Förslaget om kyrkoherdens attesteringskyldighet har fått ett blandat mottagande hos remissinstanserna. Domkapitlen i Linköping och Växjö anser, att kyrkoherden har de bästa förutsättningarna att bedöma ifrågavarande resor. Kammarkollegiet och flera domkapitel befarar emellertid, att kyrkoherdens attesteringskyldighet kan medföra personliga konflikter och irritation. Enligt min uppfattning minskar dock risken för sådana irritationsmoment i och med att tanken på särskilda anslagsramar för prästernas åkning i tjänsten inte upptagits och därmed frågan om en avvägning mellan de olika befattningshavarnas behov att resa förfaller. I princip bör här som i andra sammanhang varje befattningshavares resekostnader vara underkastade granskning. Jag får därför förorda en sådan ordning, att beslut om ersättning för åkning i tjänsten meddelas av domkapitlet såvitt gäller domprost och kontraktsprost, av vederbörande kontraktsprost såvitt gäller kyrkoherde, samt av kyrkoherden i övriga fall. Vad gäller kyrkoherdens attesteringskyldighet vill jag framhålla, att granskningen helst bör grunda sig på en kännedom om de lokala förhållandena och att kyrkoherden är den som är bäst skickad att utöva sådan kontroll. Den förmansställning för pastoratets präster, som kyrkolagen tillerkänner honom, gör det enligt min mening fullt naturligt att ålägga honom en granskningsuppgift, som inom andra förvaltningsområden åvilar befattningshavare i motsvarande ställning.

De nuvarande bestämmelserna rörande reseersättning åt präster är intagna i cirkulär, som Kungl. Maj:t utfärdat med stöd av 29 § 2 mom. Pr. Jag erinrar om den tidigare omnämnda överenskommelsen, som den 20 mars 1963 träffats mellan företrädare för ecklesiastik- och civildepartementen samt SACO beträffande de förmånsfrågor, som ingår i det här föreslagna reseersättningssystemet. Chefen för civildepartementet anmäler denna dag erforderliga ändringar i Pr, vilka med visst undantag torde innefatta upphävande av vissa föreskrifter i reglementet. De särskilda föreskrifter, som vid bifall till det framlagda förslaget erfordras för att reglera prästreförmånerna, ankommer det på Kungl. Maj:t att utfärda. Frågan kommer att anmälas av chefen för civildepartementet.

Bestämmelserna om kostnadsfördelningen mellan pastoraten och kyrkofonden för här ifrågavarande avlöningsförmåner för präster regleras för närvarande i 6 § andra stycket 1) lagen om kyrkofond samt i lagen den 29 juni 1951 (nr 570) angående pastorats deltagande i kostnaderna för församlingsprästernas avlö-

ning (prästlönekostnadslag). Vid ett genomförande av den föreslagna reformen fordras vissa ändringar i rubriken och 3 § av sistnämnda lag. I samband härmed bör vissa smärre ändringar av lagtexten göras, vilka föranleds av den fr. o. m. den 1 januari 1962 genomförda tjänstebostadsreformen. Från sagda datum utgör nämligen innehavet av tjänstebostad inte längre en löneförmån. I lagen bör därför angivas, att pastoratet har att, å ena sidan, svara för kostnaderna för tillhandahållandet av bostaden enligt Pr samt, å andra sidan, upp bära den för tjänstebostaden utgående tjänstebostadshyran. Förslag till lagtext har utarbetats inom ecklesiastikdepartementet. På Kungl. Maj:t ankommer att besluta om ändring i härtill anknyttande författningar. Jag avser att senare anmäla förslag härom.

Omläggningen bör lämpligen ske fr. o. m. den 1 januari 1964. De nya bestämmelserna kan sålunda beaktas, då pastoraten uppgör förslag till stat för år 1964.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) godkänna av mig förordad övergång till nytt system för ersättning åt präster m. fl. för resor i tjänsten samt för fördelningen av kostnaderna härför mellan pastoraten och kyrkofonden;

2) antaga inom ecklesiastikdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i lagen den 29 juni 1951 (nr 570) angående pastorats deltagande i kostnaderna för församlingsprästernas avlöning (prästlönekostnadslag); samt

3) bemyndiga Kungl. Maj:t att i övrigt utfärda bestämmelser i enlighet med vad jag i det föregående förordat.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Gunnar Samuelsson

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid.
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Förslag till lag om ändring i lagen den 29 juni 1951 (nr 570) angående pastorats deltagande i kostnaderna för församlingsprästernas avlöning (prästlönekostnadslag)	2
Utdrag av statsrådsprotokollet den 29 mars 1963	4
1. Inledning	4
2. Frågans tidigare behandling	6
3. Prästreseutredningens förslag	7
4. Remissyttranden	11
5. Föredraganden	13